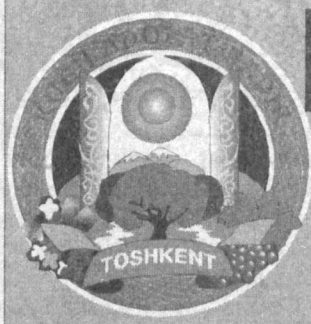

O'ZBEKISTON
RESPUBLIKASI
MILLIY KITOB PALATASI

INV. №

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Газета 1998 йил 1 июлдан
чиқа бошлаган

Шаҳар ижтимоий-
сиёсий газетаси

№ 68 (9.106)

1998 йил

12 июнь, жума

Сотувда эркин нархда

МИНТАҚАВИЙ ИНТЕГРАЦИЯ РИВОЖИ — УСТУВОР ЙЎНАЛИШ

Хабар қилинганидек, Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов туркийзабон мамлакатлар давлат раҳбарларининг бешинчи саммити ва Қозғистон Республикаси янги пойтахтининг халқаро тақдирот маросимида иштирок этиш учун 9 июнь кун Остона шаҳрига ташриф буюрди.

Аэропортда Президент Ислам Каримовни Қозғистон Республикаси Президенти Нурсултон Назарбаев кутиб олди.

Шу кун янги пойтахт — Остона шаҳрида туркийзабон мамлакатлар давлат раҳбарларининг бешинчи учрашуви бўлиб ўтди. Ташкил ҳужжат, аввалги — туртинчи саммит бундан бир ярим йил бурун Тошкентда бўлган эди. Остона учрашувида Ўзбекистон

Президенти Ислам Каримов, Қозғистон Президенти Нурсултон Назарбаев, Туркия Президенти Сулаймон Демирел, Қирғизистон Президенти Аскар Акаев, Озарбойжон Президенти Хайдар Алиев ҳамда Туркменистон Мажлиси Раиси Саҳат Муродов қатнашди.

Учрашувда Президент Ислам Каримов нутқ сўзлади. Мамлакатимиз раҳбари ўз нутқида минтақавий интеграциялашувни янада чуқурлаштириш масалалари туркий тили давлатлар ҳамкорлигининг устувор йўналишларидан бири бўлиб қолиши лозимлигини алоҳида қайд этиб ўтди.

Саммитда минтақавий ҳамкорлиқнинг долзарб масалалари кўриб чиқилди. Янги аср бўсағида туркийзабон давлатлар иқтисодий, ижтимоий ва маънавий

ҳаётнинг барча соҳаларида теран ўзгаришлар босқинидан ўтаётгани ва бу ҳолат ўзаро алоқаларда ўз аксини топиши лозимлиги таъкидланди.

Анжуманда туркийзабон мамлакатлар давлат раҳбарлари бешинчи учрашувининг мамлакатларимиз ўртасидаги муносабатларнинг муҳим йўналишларини ақс эттирган ва минтақавий алоқаларни чуқурлаштириш, маданий-маънавий ҳамкорликни кучайтиришни кўзда тутган Декларация ҳамда Учрашувлар Котибияти тўғрисидаги Низом қабул қилинди. Музокаралар чоғида Ўзбекистон Президенти Ислам Каримов тақлифига биноан, туркийзабон мамлакатлар давлат раҳбарлари бешинчи саммитининг

Покистон ва Хиндистонда ўтказилган ядро курали синовлари борасидаги Баённомаси эълон қилинадиган бўлди.

Эртаси кун — 10 июнда туркийзабон мамлакатлар давлат раҳбарлари Остонада сиёсий қатагон қурбонлари хотирасига ўрнатилган ёдгорлик пойга ташриф буюрдилар. Бу ерда давлат раҳбарлари ва фахрий меҳмонлар хиббони қурилишига пойдевор қўйиш маросими бўлди.

Мамлакатимиз Президенти Ислам Каримов раҳбарлигидаги расмий делегация Қозғистоннинг янги пойтахти — Остона шаҳрининг халқаро тақдирот маросимида иштирок этди. Ислам Каримов шу муносабат билан ўтказилган тантанали йиғилишда нутқ сўзлаб, Қозғистон халқини янги пойтахт билан самимий қутлади.

Шу кун Ўзбекистон Президенти Тошкентга қайтиб келди. Пойтахт аэропортда давлатимиз раҳбарини Олий Мажлиси Раиси Э. Халилов, Бош вазир У. Султонов, Бош вазирнинг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси А. Файзуллаев, Тошкент шаҳри ҳокими К. Тўлаганов ва бошқа расмий кишилар кутиб олди.

Аҳмад АбЗАМ (УзА).

СУРАТДА: учрашув пайти.

Фарҳод Қурбонбоев (УзА) олган сурат.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ИШ ҲАҚИ, ПЕНСИЯ ВА СТИПЕНДИЯЛАР МИҚДОРINI ОШИРИШ ТЎҒРИСИДА

Нарх-навоининг эркинлашуви шароитида аҳолининг ижтимоий муҳофазасини таъминлаш мақсадида:

1. 1998 йил 1 июлдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида:
- энг кам иш ҳақи — ойига 1100 сўм;
- ёшга доир пенсия — ойига 2100 сўм;
- фуқароларнинг солиқ олинмайдиган даромади — ойига 1100 сўм;
- ягона тариф сеткаси бўйича бошланғич разряд — ойига 1100 сўм;
- болаликдан ногирон бўлганларга бериладиган нафақа ойига 2100 сўм миқдорига;
- зарур иш стажига эга бўлмаган кекса ёшдаги ҳамда меҳнатга яроқсиз фуқароларга бериладиган нафақа ойига 1275 сўм миқдорига белгилансин.
2. 1998 йил 1 июлдан бошлаб бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, олий ўқув юртлари талабалари, ўрта махсус ва профессионал-техника ўқув юртлари ўқувчиларининг стипендиялари ўрта ҳисобда 1,5 бараварга оширилсин.
3. 1998 йил 1 июлдан бошлаб пенсияларнинг барча турлари ўрта ҳисобда 1,6 бараварга оширилсин. Турли йилларда тайинланган пенсияларнинг миқдори тенглаштириш мақсадида, 1991 йил 1 январга қадар тайинланган пенсияларнинг барча турлари миқдори ўрта ҳисобда 1,7 бараварга, 1991 йилдан бошлаб тайинланган пенсиялар миқдори ўрта ҳисобда 1,5 бараварга оширилсин.

Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги ва Молия вазирлиги ўн кунлик муддат ичида пенсияларни қайта ҳисоблаб чиқиш тартибини ишлаб чиқсин ва тасдиқласин ҳамда пенсияларнинг барча турларининг оширилган аниқ миқдорларини белгиласин.

4. Энг кам иш ҳақига нисбатан белгиланган иш ҳақига устува ва қўшимчаларнинг барча турлари, шунингдек, пенсиялар, оналарга фарзанди икки ёшга етгунча парвариш қилиш учун бериладиган, болали оналарга бериладиган нафақалар ва бошқа тўловлар 1998 йил 1 июлдан бошлаб мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдоридан келиб чиққан ҳолда амалга ошириладди.

5. Ўзбекистон Республикаси Ижтимоий таъминот вазирлиги, Меҳнат вазирлиги, вазирлиқлар, идоралар, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳри ҳокимликлари, бюджетдан молиявий таъминланадиган ташкилот ва муассасалар мазкур Фармон қондаларида келиб чиққан ҳолда пенсиялар, нафақалар, стипендиялар ҳамда бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг лавозим оқладлари миқдорини ўз вақтида қайта ҳисоблаб чиқишни таъминласинлар.

6. Бюджет муассасалари ва ташкилотлари ходимларининг иш ҳақи, пенсиялар, нафақа ва стипендияларнинг оширилиши билан боғлиқ харажатлар республиканинг давлат бюджети ва пенсия фонди ҳисобидан қоплансин.

7. Хўжалик ҳисобидаги корхона ва ташкилотлар меҳнатга ҳақ тўлашининг белгиланган базавий фонди миқдоридан келиб чиққан ҳолда, ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш ва меҳнат харажати камайтириш ҳисобидан 1998 йил 1 июлдан бошлаб иш ҳақи миқдорини мазкур Фармонда белгиланган энг кам иш ҳақи миқдорида мувофиқ амалга оширилсинлар.

8. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1997 йил 6 майдаги ПФ-1755 рақамли Фармони, 8-моддасидан ташқари, ўз кучини йўқотган, деб ҳисоблансин.

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳмадиси ўн кунлик муддат ичида мазкур Фармоннинг бажарилиши юзасидан қарор қабул қилсин.

Ўзбекистон Республикаси
Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 9 июнь.

Тошкент шаҳар ҳокимлигида

«МАҲАЛЛА» ЖАМҒАРМАСИ ЙИҒИЛИШИ

КЕЧА

Тошкент шаҳар ҳокимлигида республика «Маҳалла» хайрия жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими раёсатининг йиғилиши бўлиб ўтди.

Бўлим раиси Ҳожиакбар Бахтиёров йиғилишда кун тартибидagi масалалар қатори «Маҳалла» хайрия жамғармаси фаолиятини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари дастури билан таништирди.

Дастур муҳокамаси чоғида туманлардан келган маҳалла вакиллари ушбу дастурга бир қанча ўзгаришлар, жумладан ёшларни спортга жалб қилиш, кам таъминланган оилаларнинг болаларини ўқув дарсликлари билан таъминлашда уларга моддий ёрдам бериш кабиларни ҳам қўйиш тақлифини билдиришди.

Кун тартибидagi кейинги масалалар — «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги қонун бўйича жойларда тушунтириш ишларини олиб бориш юзасидан Тошкент шаҳар ҳокимининг ўринбосари Хамидулла Кароматов, маҳаллаларда атоф-муҳит озодлигига риоя этиш мавзусида «Маҳалла» жамғармаси шаҳар бўлими раиси ўринбосари Муборак Юнусхўжаев, «ЭКОСАН» халқаро жамғармаси Тошкент шаҳар бўлими директори Шоира Расулова ва бошқалар сўзлашди.

Маърузалар юзасидан бўлиб ўтган муҳокамада бир қанча тақлифлар билдирилди. Йиғилиш сўнггида «Маҳалла» хайрия жамғармаси фаолиятини янада тақомиллаштириш чора-тадбирлари дастури бир овоздан тасдиқланди.

1998 — Ойла йили, деб эълон қилинган муносабати билан Тошкент шаҳар ҳокими Фармоғишга кўра шаҳримизда яшовчи оилалар ўртасида «Бахтли оила» курик-танлови бўлиб ўтмоқда.

КЕЧА

Хамза туманидаги авиасозлар маданият саройида туман бўйича танловнинг якуний босқичи бўлиб ўтди. Бу босқичда 5 нафар оила иштирок этиб, қўра-сатилган шартдаги 5 та тур бўйича ўзаро баҳслашди.

Танлов шартларининг бажарилиши, жавобларини қисқа ва аниқ берилиши ҳақамлар хайрати томони-

дан баҳолаб борилди. Ҳақамлар хайратининг ҳулосасига кўра Охунбоев маҳалласининг Боки-

1998 — Ойла йили

ШАҲАР БОСҚИЧГА ЙЎЛПАНА

жон Тўлагановлар оиласи 1-урини олишга мушарраф бўлишди. Бу оилга танлов ҳимйоси туман ҳокимлиги ва «Тўфин» фирмаси томонидан тавсия этилган музлаттич совға қилинди. Бу оила танловнинг шаҳар босқичига йўл-

Тошкент фармацевтика институтига ёшларнинг маънавий жиҳатдан қимматли инсонлар бўлиб етиштирилиши йўлида кўпгина ибратли тадбирлар олиб боришмоқда. Яқиндагина институтда фаолият бошлаган «Маънавий бустони» мажмуаси бири-бирдан ранг-баранг тадбирларнинг ўчоғи бўлиб қолди.

ЭРТАГА

олий ўқув юртида ушбу олимпиада фаол қатнашганлар зўққорлар майдонига тақлиф этилади.

Танлов шартларига кўра кимда-ким мунтазам маънавий меросимиз — қатралар,

Тадбирлар

ИНСТИТУТДА ҲИҚМАТЛАР ОЙЛИГИ

бирини ўтказишга илҳомлантирди. — дейди тарих фанлари номзоди, элчусоли олим Билал Аминов. — Йўлбошимизнинг ана шу қил-тобга қиритилган пурҳикмат сўзлари асосида шу йилнинг 10 майдан 10 июнигача институтда Ислам Каримов ҳикматлари ойлиги ўтказилди. Бир ой давомиди ана шу ҳикматли сўзлар «Маънавий бустони» мажмуасидан «Тилло қўшчалар парвози» рамзи билан барча талабалар, ўқитувчи ва хизматчиларга тарқатилди. Энди уни ақлдан мавриди келди. Шу муносабат билан танлов шартига биноан

қадриятлар билан танишиб, уни тўлаб, ёд олиб, кўнгли мулкни бойитган бўлса хайрат аззолари уларнинг ана шу сазай-харақатларига муносиб баҳо бериши. Бинобарин «Хикмат» — ибрат деб аталувчи ушбу даврда институтнинг профессор-ўқитувчилари, талабалари қатнашадилар. Унда ёзувчилар, санъат ва маданият намояндалари ҳам иштирок этишади.

Ушбу анжуман якунида унинг ғолибларини тақдирлаш маросими бўлади. Ғолибларга қимматли совғалар, пул мукофотлари топширилади.

Хондамир СОЛИХОВ.

ФАҚАТ БРАЗИЛИЯЛИКЛАР ҒАЛАБА ҚОЗОНИШДИ

10 июнь кун ер юзидagi миллионлаб футбол ишқибозлари орқиб кутган кун етиб келди — Франциянинг Сен-Дени шаҳридаги жаҳон чемпионатида атай махсус қурилган «Олимпия» уйингоҳида 80 минг ишқибознинг олинкилари остида Бразилия — Шотландия уйини билан XVI жаҳон чемпионати бахслари бошланди.

Кутилганидек, уйин чарм тўп сеҳрарлари деб ном олган жаҳон чемпионлари бўлиш бразилияликларнинг ҳужумлари билан бошланди. Ва уйиннинг 4-дақиқасида Сезар Сан Пайо кучли аниқ зарбасидан сўнг Жаҳоний америкаликлар олдинга чиқиб олишди. 20-дақиқда эса жаҳоннинг хозирги қучаги энг кучли уйинчиси Роналдонинг уй уйинчиси моҳирона алдаб утиб берган зарбасини шотландияликлар дарвозабони катта

зилия чарм тўп усталари ўз маҳоратларини тўла даражада намоён эта олмадилар.

Норвегия — Марокаш уйини эса 2:2 ҳисоби билан тугади.

КЕЧА

уч карра жаҳон чемпионлари Италия ҳамда Жаҳоний Американинг яна бир вакили — Чили терма жамоалари ўртасида ўтказилган беллашув ҳам ниятда қизиқарли кечди.

Ушбу уйинда ҳам ҳисоб тез очилди — 10-дақиқда Р. Бажонинг моҳирона тўп оширишидан унумли фойдаланган Вьерни чилиликлар дарвозасини забт этди. Ҳақамнинг биринчи тайида қўшиб берган вақти Чили футболчиларига қўл

келди — соат миллири 48-дақиқани кўрсатганида Марсело Салос ҳисобни тенглаштиришга муваффақ бўлди.

Уйингоҳда ёмғир тимисиз ёғаётганига қарамай футболчилар зўр маҳорат билан уйнашди. Иккинчи бўлимин чилиликлар кўнгли руҳ билан бошлашди — 50-дақиқда яна Марсело Салос боши билан чиройли тўп киритган, Чили терма жамоаси ҳисобда олдинга ўтиб олди — 2:1. Афтидан чемпионатнинг дастлабки шов-шувли уйини юз бераётгандек эди. Бироқ 85-дақиқда Р. Бажонинг пенальтидан тегган тўп орқали уйин дуранг натижа билан тугади.

Камерун — Австрия уйини ҳам ҳужумкор рўҳда кечди. Ун-

да Пьер Жаке (Камерун) ва австралияликлар капитани Антон Полстер киритган тўплардан сўнг уйин 1:1 ҳисобида аяқланди.

Шундай қилиб, дастлабки икки кун ичида ўтказилган бешта уйиндан тўрттаси дуранг натижалар билан тугади. Бу эса жаҳон чемпионатларида заиф жамоалар бўлмаслигини яна бир карра исботлайдиган ҳақиқатдир.

БУГҲН

Саудия Арабистони — Дания, Парагвай — Болгария, Франция — ЖАР жамоалари ўртасидаги уйинлар бўлиб ўтди.

Дилшод ИСРОИЛОВ.

БУГҲНГИ КҲН НАҒАСИ

ЯНГИЛИКЛАР, ВОКЕАЛАР, ХАБАРЛАР

МАМЛАКАТИМИЗДА

- Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислам Каримов Япониянинг «Номура Секьюритиз, К.» компанияси раиси Масаш Судзукини қабул қилди. Дўстона вазиятда ўтган суҳбат чоғида икки томонлама амалий ҳамкорлик алоқаларини янада кенгайтириш билан боғлиқ масалалар муҳокама қилинди.
- Мамлакатимизга ташриф буюрган Япониянинг «Номура Секьюритиз, К.» молия компанияси делегацияси аъзолари Ўзбекистон Бош вазири Ўткир Султонов билан учрашди. Шунингдек, Япония делегацияси аъзолари Ўзбекистон Республикаси давлат мулкни бошқариш ва тadbиркорлиқни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитасига, Ташқи иқтисодий алоқалар вазирлигига ташриф буюрдилар. Молия вазирлиги ҳамда Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкида, Биржа марказида, Ўзбекистон тарихи Давлат музейида ҳам бўлдилар.
- Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисида оила ҳимояси ва меҳнат ҳуқуқлари, Ўзбекистон Республикаси омбудсмани ва суд органларининг инсон ҳуқуқлари ҳимояси соҳасидаги ўзаро ҳамкорлиги масалалари бўйича анжуманлар бўлиб ўтди.
- Олий Мажлис Меҳнат ва аҳолини ижтимоий ҳимоя қилиш қўмитасининг мажлисида «Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида»ги Қонуннинг Сурхондарё вилоятида ижроси ҳақидаги масала муҳокама қилинди.
- Самарқандда «Ўзбекистон қўшиқ байрами» кўрик-танловининг вилоят босқичи аяқланди. Ғолиблар энди танловнинг республика босқичида қатнашади.
- Тошкентда Ўзбекистон Болалар фондининг ҳисобот-салоҳ анжумани бўлиб ўтди.
- Қарши—Андижон йўловчи поездининг ҳаракати йўлга қўйилди.
- Янгийўлдаги хусусий «Зукко» корхонасида «Гематоген» препаратини ишлаб чиқариш йўлга қўйилди.
- Франция ўз заминиди футбол бўйича жаҳон чемпионатини ўтказишни олтиш йилдан бери орзу қилар эди. Мана шу орзу ҳам амалга ошди. Шу муносабат билан Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси аjoyиб бир тадбир ўтказди. Франциянинг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Жан Клод Ришар бошчилигидаги команда Ўзбекистон журналистлар терма жамоаси билан ўртоқлик учрашуви ўтказди. Учрашув 5:2 ҳисобида газетчилар фойдасига ҳал бўлди.

ПОЙТАХТНИНГ БИР КҲНИ

Иқтисодий • Ижтимоий соҳа • Маданият

ЖАҲОНДА

- Бугун Россияда Россия Федерацияси кунини нишонланмоқда.
- Франциянинг «Эр Франс» авиакомпанияси учувчилари ва унинг раҳбарлари билан узоқ кутилган битим 10 июнь кунини имзоланди. Ана шу битимга мувофиқ кечадан бошлаб «Эр Франс»нинг барча қатновлари тўла ҳажмда бажарилмоқда.
- Кеча Брюсселда НАТОга аъзо мамлакатларнинг мудоффа вазирлари даражасидаги анжуман ўз ишини бошлади.
- Кеча Стокгольмда Европа парламенти аъзоларининг иккита ҳафталик конференцияси очилди.
- Кеча Италиянинг Сардиния оролида ўз сафига турли қитъалардаги, шунингдек Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигидаги давлатларнинг 50 дан зиёд етакчи компания ва банклари бирлаштирган Европа амалий конгрессининг биринчи умумий йиғилиши ўз ишини бошлади.
- Кеча Абхазиянинг Гали туманида ичида МДХнинг тинчликни ўрнатувчи кучлари штаби бошлиғи генерал Бабкин ва бир гуруҳ зобитлар бўлган Россиянинг иккита вертолети ўққа тутилди. Вертолётлар мажбуран ерга қўнди. Ҳеч ким жароҳатланмади. Абхаз махсус хизматлари вертолётларни грузин жаңгарилари ўққа тутган деб ҳисобламоқда.
- БМТ Бош Ассамблеясининг наркотикларга қарши курашга бағишланган махсус йиғирманчи сессияси ўз ишини нияҳосига етказди. Унинг қатнашчилари ушбу соҳада 2008 йилгача халқаро ҳамкорлик йўналишларини белгилловчи бир қатор ҳужжатларни қабул қилдилар.
- Бугун Фаластин раҳбари Ёсир Арофат Италияга боради. Бу ерда у мамлакат раҳбарияти билан музокаралар ўтказадди, шунингдек, Рим папаси Иоанн Павел II билан учрашади.
- Мамлакатнинг гарбий штатларида юз берган тўфон оқибатида Хиндистонда камиди 430 киши ҳаётдан кўз юмди. Сўнгги маълумотларга қараганда ана шу табиий фалокат оқибатида 1800 киши жабрланган, яна 150 киши бедарак йўқолган.

Футбол

дилар ва барчани бу хайр-
ли ишда фаол иштиро
этишга даъват қилдилар.
Тадбирда эл олинкшига
зовор бўлган санъаткорлари
миз иштирокида катта хайр
концерти бўлиб ўтди. Кон
ртда Ўзбекистон халқ асти
Фаррух Зокиров ҳамда «Я
ла» вокал җолгу дастаси, «Ш
файз», «Осмон» гуруҳлари,
Ўзбекистон халқ артистлари Н
риддин Хамрокулов, Орти
Отажонов, Ўзбекистонда х
мат кўрсатган артист, машх
қизкичи Обид Асомов, «Ўз
бекистон қўшиқ байрами» қў
лар кўрик-танлови Тошкен
шаҳар бўйича ғолиби Илҳ
Пармонов ва бошқалар иш
тирок этдилар.

● Умуртқасиз хайвонлардан энг кўп ҳаёт кечирувчиси икки чиганокли юмшоқ танлилардан (моллюска) улкан тридак ҳисобланади. Узунлиги 1,5 метрли бу жониворнинг оғирлиги 250 килограмм атрофида бўлади.

● Икки чиганокли юмшоқ танлилардан катта тошлар ўртасига махсус чуқур уч қилиб яшовчи турлари мавжуд бўлиб, энг ўткир, маҳкам тошларни ҳам осон қирқувчи бурғали тишларга эгадир.

● Икки чиганокли юмшоқ танлилардан денгиз финики ўз танасида мавжуд бўлган махсус безлардан энг кучли емирувчи кислота ажратиб, денгиз тағидига тош қояларида яшашга ва кўпайишга мослашгандир.

Биласми?

ЭНГ, ЭНГ,
ЭНГ

● Бош оёқли юмшоқ танлилар умуртқасиз хайвонлар ичиде тана тузиллиши жиҳатидан энг мураккаби ҳисобланади.

● Ер юзиде энг кўп тарқалган жонзот бўғиноққиллар тури ҳисобланади. Шу кеча-кундузда биргина хашаротлар синфиде 1 миллион 300 минг тур мавжуд эканлиги аниқланган.

● Ўргимчакларнинг энг каттаси мигаломорфа туркумига оиддир. Яван номли бу кушхўр ўргимчакнинг тана узунлиги 90 миллиметр ташкил этиб, тўрига илинган майда қушлар билан озикланади.

● Ер шариде тарқалган 750 та чаён турларидан энг каттаси Африка чаёни ҳисобланади. Унинг тана узунлиги 18 сантиметр эканлиги.

● Табиатда кўп зараркунад хашаротларни еб ҳаёт кечирувчи фалангинг 800 га яқин тури мавжуд. Қайсида-ре вилотиде галеодес авлодига мансуб энг катта фаланг топилди. Унинг узунлиги 12 сантиметри ташкил этади.

● Ҳамма минтақаларга кенг тарқалган хашаротлар синфиде энг қадимий тур ниналарни ҳисобланиб, палеозойнинг тошқумир даврида пайдо бўлганлиги аниқланган.

● Хашаротлар синфиде турлар ичиде энг кам умр кўрувчилар сафига падура номли хашарот кириди. Вояга етган эркек ва ургочи падура атиги 2-3 соат ҳаёт кечириб, туҳум қўйгандан сўнг табиий ўлим билан қирилиб кетади.

● Фалангалар ўргимчаксимонлар ичиде энг қадимий тур ҳисобланиб, бундан 75 миллион йил илгари карбон — тошқумир даврида пайдо бўлган.

Норкўзи ЭРГАШЕВ,
биология фанлари доктори.

Улуғбек номли маданият ва истироҳат боғи фақат дам олиш кунларига эмас, балки бошқа вақтларда ҳам шахримизга ташриф буюрган меҳмонлар ва ҳамшаҳарларимиз билан ҳар доим гавжум бўлади. Бу ердаги ранг-баранг аттракционлар улар хизматида.

Рашид Галиев
олган сурат.

ДАМ ОЛИШ ОҚШОМИДА

Ишдан қайтаётиб метрога чикдим. Чекаррокдаги бўш ўриндикка ўтирдиму ёнимда ўтирган кекса киши ва бир йигитнинг нимадандир асабийлашиб, жигибийрон бўлишаётганининг гувоҳи бўлдим. Нукул «Эй, бундай ҳаёсизларни, буларнинг ота-онаси қайқа қарайди ўзи?» деб нафрат билан юз ўгиришарди улар.

Бекатда кўпчилик тушиб, вагонда одам сийраклашгач, гап нимадалигини тушундим. Уларнинг рўпарасидаги ўриндикда ёшлари ўн еттилар атрофидаги икки қиз ўзаро суҳбатлашиб ўтиришарди. Бир ўта калта юбка кийган, иккинчиси эса узун юбка кийгану лекин бир томони тизасидан ҳам юқори қирқилган, бир оёғи юқоригача шундоқ очилиб, кўриниб турарди. Иккови ҳам атрофдагиларнинг нафрат билан қарашаётганига эътибор ҳам қилмай, бепарво, пичирлашиб, хиринглашиб кетишарди. Бу ҳолини кўриб мен ҳам асабийлашиб, ўзимни зўрға тутиб ўтирдим. Уларнинг олдида бориб «Хой, қизлар, бу нимаси, уялмайсизларми, юбкаларингизни сал тўғрилаб олинглар. Сизларда ҳаё «бўрми ўзи?» деб юборгим келди. Афсуски, айтмоқчи бўлган гапим бўғзимда қолди. Қизлар бекатларига келгач, бепарво тушиб кетдилар.

Қизлар кетиши билан бир аёл ҳам зўрға ўзини босиб ўтирган эканми, дилидаги тилига чикди: «Вой, бу «мода»-сига ўт тушисна, бу нимаси-я? Бу қандай кийиниш ўзи. Хозирги ёшларда на уят бор, на андиша! Қайқа қараманг йиртиқ юбка, калта юбка кийганлар...» куюниб гапирарди ёнидагиларга.

Уша кунни кўнглим гаш бўлиб уйга келдим. Ҳа, ҳақиқатан ҳам хозир кўча-кўйдами, автобус, трамвайдами, ўта калта юбка ёки орқа ва олди очик юбка кийган айрим қиз-жувонларга кўзингиз тушади. Ҳа, бу «мода»да дейишингиз аниқ. Лекин бундай ҳаёсиз кийимлар биз ўзбек аёлларига хос либос эмас, деб ўйлайман. Нима учун баъзи қизларимиз европалик ажнабийларга тақлид қилиб, ўзларига ярашмаган либослар кийиб, ҳаё, иб, латофат сингари хислатлардан узоклашиб, ўзларини, қандай мўтабар зотлар авлодидан эканликларини унутиб қўймоқдалар.

Энг хунуги — ўз она тиллари қолиб, рус тилида гаплашадилар. Наҳотки, ўз миллатимиз, миллий қадриятларимиз, гуруримиз, ўз миллий либосларимизни унутасан. «Ҳаёли қиз бори ейди, ҳаёсиз қиз орини ейди» дейди донишмандларимиз. Дарҳақиқат, қиз бола ўзининг малохати, бокира латофати, гард қўнмаган тоза шарм-ҳаёси, ифпати билан гўзал.

Мулоҳаза

«ГУЛКИ
БИЛМАБДИ ЎЗ
ҚИЙМАТИН...»

Яқинда бир дугонанинг уйига совчиликка бордик. Дугонани бизни кўриб, очик ҳеҳра билан кутиб олди. Меҳмонхонада узоқ гаплашиб ўтирдик. У қизини мактабни тугатиб ҳозир коллежда ўқиётганини, кўнглда ёқадиган жой бўлса, албатта узатишини айтди. Биз қизингизни бир кўрайлик қақиринг, деб сўради. Дугонани, қизим бир жойга кетмоқчи бўлиб турганди, қарайчи, кетиб қолмадимми, деб чиқиб кетди. Анча вақт ўтгандан сўнг улар кириб келишди. Соҳлари калта қирқилган, қош-қўзларини, икки юзини ўта бақкана бўяб олган, пешонасидан юқорига қора кўзойнакни қистириб олган қиз сумкасини елкасига осиб, беҳаёлларча шаҳдам қадам ташлаб олдимизга келиб, секингина «салом» деди. Мен ва қариндошим ханг-манг бўлиб, туриб қиз билан қўришдик. У ўғирлиб чиқиб кетаётиб, яна биз томон қараб, онасига: «Мам, вам принести чай?» деб сўради. Дугонани қизариб, «Йўқ, майли сен кетавер, ўзим олиб келаман», деди ҳижолатдан қизариб.

Қизнинг орқасидан қараб туриб,

Дилором ИКРОМОВА.

Кейинги пайтларда «ақидапарастлик», «вахобийлик», «мазҳаб» иборалари тез-тез тилга олинадиган, баҳсларга сабаб бўляпти. Хусусан «Оқшом» муштарийларидан келаятган мактубларда ана шу ҳолисаларга чуқурроқ назар ташлаб, атрофича таҳлил этиб бериш сўралади. Мухбиримиз Халқаро ислом тадқиқотлари маркази муdiri, фалсафа фанлари доктори Махмудхўжа Нуригдинов билан учрашиб, суҳбатлашди.

— Махмудхўжа ака, дастлаб ақидапарастлик ҳусусида тўхталсангиз...

— Ақиде дегани эътиқод объекти бўлиши тушунча, шак келтирмасдан, муҳокама этмасдан эътиқод қилиниши лозим бўлган диний талабдир. Ислам ақидаларининг асоси Қуръонда берилган етти ақиде мавжуд: Оллоҳнинг ягоналиги, фаришталарга, муқаддас ҳисобланмиш ёзувларга, пайгамбарларга, охиратга, тақдирга ва инсон ўлгандан кейин қайта тирилишга ишониш, иймон келтириш, ақидапарастлик эса зикр этилган ақидаларга кўр-кўрона ишониш, диний масалаларни гайри-илмий мутаассибларча талқин қилишдир.

— Вахобийлик, унинг оқибатлари маълум маънода ақидапарастликнинг намоён бўлиши десак тўғри бўладими?

— Вахобийликнинг бизнинг юртимиздаги асл мақсади сиёсий ҳокимиятга қарши кураш олиб бориш, одамларни тўғри йўлдан чағлотишдан иборат. Бу йўлда улар, айтганингиздек, ақидаларга, мутаассибларча кат-

та тезлик билан ривожлана бошлади. Хуқуқшуносликнинг бунчалик тез ривожига араб истилоплари ҳам сабаб бўлди.

— Демак, фикҳнинг пайдо бўлишига маълум маънода тараққиёт туртки бўлган?

— Фикҳнинг пайдо бўлишига бир томондан амалда қўлланилаётган хуқуқий нормалар, турли ижтимоий талабларни диний дунёқарашга асосланган нормалар билан мувофиқлаштириш сабаб бўлган бўлса, иккинчи томондан эса илк феодализм даврида тизимида янгидан вужудга келаятган ижтимоий муносабатларни исломнинг диний-ахлоқий таълимотига суянган ҳолда идора этиш зарурати ҳам бўлган.

VIII ва IX асрнинг биринчи ярмида фикҳда тушулчулар базиси, ўзига хос ифода—тил ва услубият шаклланади. Фикҳ пайдо бўлишининг илк давридаёқ икки йўналиш майдонга чиқа бошлади. Улардан бири ироқ мактаби бўлиб, уни яна «мустақил фикр юрти тариқдорлари» (асоҳ—ар-раъй) дейиш-

Эътиқод сабоқлари

ТАФАККУР ШЎЪЛАЛАРИ

Биринчи суҳбат

тик ёпишиб оладилар.

Вахобийларнинг турли ташвиқотларига, тарғиботларига тез берилувчан одамлар асосан ёшлар, ислом таълимотини пухта эгаламаган жаҳолатпарастлар десам янглишмайман.

— Махмудхўжа ака, ислом таълимотини чуқур билиш, албатта зарур. Энди фикҳий мазҳаблар борида батафсилроқ тўхталсангиз...

— Маълумки, мавжуд бўлган маънавий ўзига хос келиб чиқиш тарихи, омиллари, ривожланиш йўллари, таълимот услублари бор, албатта.

— Фикҳий мазҳаблар масаласида бир оғиз сўз билан лўнда жавоб бериб бўлмайди. Буларнинг ҳар бири ўзига хос услуб, ўзига хос йўлга, таърифага эга. Дастлаб «фикҳ» сўзини шарҳламак зарур. «Фикҳ» сўзи бирор нарсани билиш, тушуниш, мусулмон хуқуқшунослиги масалаларидан хабардор бўлишликни билдиради. Ушбу феълий ўзақ маъносидан келиб чиқилса, «факх» дегани мусулмон хуқуқшуноси (қўлғили фукро) маъносиде ишлатилади. «Фикҳ» сўзи «билиш»дан кўра чуқурроқ маънони англатади, бирон нарсанинг нозик жойларига кириб боришни билдиради.

Шариат истилоҳида «фикҳ»нинг маъноси «Оллоҳ Талоо ўз пайгамбари Мухаммад орқали нозил қилган шариатни теран фаҳмламоқ»ни билдиради. «Фикҳ»нинг шариат истилоҳидаги бошқа таърифида: «Фикҳ» — шаръий далиллардан фаръий ҳукмлар чиқариш» дейилади. Бу таърифдаги «шаръий далил» Қуръони Карим ва ҳадиси шарифдир. «Фаръий ҳукм» эса умумий ҳукмдан келиб чиқадиган хусусий фикрлар. Шариатда фаръий ҳукмлар асосан ибодатларда ва муомалотларда намоён бўлади.

Фикҳ мусулмон давлати бўлиши ҳалифаликнинг тарих майдонига келиши, исломнинг пайдо бўлиши биланок бир зумда шаклланаган. VIII асрнинг биринчи ярмигача ҳалифаликнинг ижтимоий нормалар тизими, шу жумладан хуқуқий меъёрлари ҳам ўзлағича исломий талаблардан иборат бўлмасдан, асосан исломдан илгариги вужудга келган ва янги тарихий шариатга мослашиб келаятган меъёрлардан иборат эди. Агар араблар томонидан босиб олинган ерларда илгаридан мавжуд бўлган хуқуқий меъёрлар ва одалар янгидан кириб келаятган ва ўзининг хуқуқий масалаларига бир мунча эътиборсизлик қилаётган исломнинг талабларига зид келмаётган бўлса, улар бирон-бир ўзгаришсиз сақланиб қолаверган.

Тарихта назар солсак, Дамашк шаҳрида ҳукмронлик қилган Умавийлар сулоласи замонида ҳокимият масаласида дунёвий ва диний доиралар орасида келишмовчиликлар, зиддиятлар бўлган. Бунинг натижасида хуқуқшунослик масалаларини амалий ҳаёт талабларига жорий этиш бирмунча қийинлашди. Ўзига хос муаммолар, тўсиқлар пайдо бўлди.

Аббосийлар даврига келиб эса бу йўналишда бурилиш рўй беради. Агар Умавийлар сиёсий ҳокимият масаласида кўпроқ дунёвийликка мойиллик билдиришган бўлса, Аббосийлар диний ҳақда дунёвийликни баробар олиб боришга интилашади. Улар Умавийларга қарама-қарши ўлароқ диний доиралар, диний араблар билан яқин алоқалар ўрнатишди. Бу билан эса Аббосийлар ўзларининг ҳукмронлигига диний-хуқуқий тус беришди. Мазкур воқеалар асосида қуръон ва ҳадисларнинг аҳамияти янада кўтарилиб кетди. Чунки уларни ўрганиш, фақат эътиқод масаласи бўлиб қолмай, балки уларни амалда қўллаш имконияти ҳам туғилади. Хуқуқшунослик илоҳий қонунга мувофиқ равиш-

ган. Иккинчи — Мадина мактабини эса «ҳадис тариқдорлари» («асоҳул ҳадис») дейишган. Улар орасидаги фарқ — мактаблар ўз ақидаларини ривожлантирган моддий ва маданий шароит ҳусусидаги ҳақда уларга меърос бўлиб қолган хуқуқий аъёнлар билан белгиланган.

Ироқ мактабининг асосчиси Имом Абъан Абъу Ханифа ханобаридир. Мадина мактабининг асосчиси эса Молик бин Анасдир. Бугунга келиб мусулмон дунёсида турт фикҳий мазҳаб маълум: ХАНАФИЙЯ (АМАЗ-ХАБ) — асосчиси имом Абъу Ханифа ан-Нувмон (вафоти 767 миллий); МОЛИКИЙЯ (АМАЗ-ХАБ) — асосчиси Молик бин Анас (вафоти 795); ШОФИЙИЙЯ — асосчиси Мухаммад Идрис аш-Шофий (вафоти 820); ХАНАБАЛИЙЯ — асосчиси Аҳмад бин Ханбал (вафоти 855).

— Фикҳ — қонун чиқариш экан, факхлар ҳукми қонунни учун маълум бир қонунлар ҳам мавжуддир, албатта, тайин бўлган. Шундай эканми?

— Ҳар бир факх олим ҳукм чиқаришда асосан қўйиладиганга таъйиноти шарт ҳисобланади: биринчиси — Қуръони карим. Факх исломда бирон нарсанинг ҳукми қандай эканлигини билмоқчи бўлса, аввало Қуръонга муножабат қилади. Унда нима ҳукм бўлса ҳеч иккиламасдан уни қабул қилади. Иккинчиси — Пайгамбаримизнинг суннатлари бўлиб, ҳадислар ниятда эҳтиёткорлик билан танлаб олиниши зарур ҳисобланади. Учинчиси — Ижмоъ, бир даврда ижтимоий (диний) манбалардан мустақил ҳукм чиқариш даражасига етган уламоларнинг бир овоздан бирор масалани қабул қилишларидир. Бу борада Расулulloҳдан қўйиладиган ҳадис ворид бўлган: «Ҳазрати Али Расулulloҳдан «Қуръони Карим ва ҳадиси шарифда ҳукми бўлмаган бирон иш содир бўлса нима қиламиз?» — деб сўраганлариде Расулulloҳ айтдилар: «Мўминлардан бўлган олимларни тўплагларда, ўзаро маслаҳат қилинлар, бундай ишда бир кишининг фикри билан ҳукм қилармангизлар». Тўртинчиси — Қиёс. Яъни ҳукми ворид бўлмаган масалани Қуръон ва ҳадисда шу масалага ўхшаш бўлган ва ҳукми келган нарсга қиёслаб ҳукм чиқариш. Мисол учун, Қуръонда хавир, яъни ўша вақтда узун, арпа, асал, ҳурмо каби ўсимликларни ачиштиш йўли билан олинганда маст қилувчи ичимлик ҳаром қилинган. Уламолар шунга қиёслаб, улардан бошқа маст қилувчи ичимликларни ҳам ҳаром деб топганлар.

Ушбу туртта асосий манбалардан ташқари фикҳлар сунадагига яна бошқа манбалар ҳам борки, бу борада услул фикҳ китобларида батафсил маълумотлар келтирилади.

— Энди бевосита Ханафийия мазҳабига қайтсангиз...

— Ханафийия мазҳаби Ироқда вужудга келиб, ислом мавжуд бўлган барча мамлакатларда кенг тарқалган. Бурхониддин Марғинойнинг «Хидой» асари бу мазҳабнинг асосий шариат қўлланмаси сифатида танилган. Ханафийия қонунлари ниятда юмшоқ, мўтадил ва қўлайлиги, халқларнинг маҳаллий аъёнларини эътиборга олганлиги сабабли кенг тарқалган. Суннийлик оқимиға мансуб бўлган мусулмонларнинг учдан бир қисмидан кўпроги шу мазҳабга кириди, у бир неча араб давлатларида, Африканинг айрим мамлакатларида, Туркия, Ҳиндистон, Покистон, Бангладеш, Афғонистон, Хитой мусулмонлари орасида тарқалган. Шулар қатори Марказий Осиё республикаларида ҳам Ханафийия мазҳаби қонунлари хозирги даврда ҳам ўз таъсирини сақлаб келаяпти.

Темур УБАЙДУЛЛО суҳбатлашди.

Бош муҳаррир урнбосари Солиҳ ЁКУБОВ

ТИЖОРAT ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

19 июнь 1998 й. «ЎЗБЕКНАВО» ГASTPPOЛЬ-КОНЦЕРТ БИРЛАШМАСИ 19 июнь 1998 й. ЎЗБЕКИСТОН ЧЕРНОБИЛЧИЛАР АССОЦИАЦИЯСИ «ТУРКИСТОН» САРАЙИ (ёзги бино) СИЗ СЕВГАН САНЪАТКОРЛАР

«ЭСТРАДА ЮДУЗЛАРИ — ЎЗБЕКИСТОН ЧЕРНОБИЛЧИЛАРИГА» МАХСУС ДАСТУРИДА:

Ўзбекистон халқ артисти Насиба Абдуллаева

Ўзбекистон халқ артисти Фаррух Зокиров ва «ЯЛЛА» ансамбли

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Кумуш Раззокова

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Обид Асоев

Нодира Султонова, «ОСМОН» гуруҳи, Мавлуда Асалхўжаева ва Ровшан Комилов, Даврон Фоилов

Бахтиёр Султонов, Озода Нурсаидова

Отабек Мадраҳимов

«БАЙРАМ» хамда «ЎЗБЕКИСТОН» ансамбли.

Бошланади 19.00. Дастурни Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист ўткир Сиддиқов олиб боради. Бошланади 19.00.

Ахборот-телефон тармоғи абонентлари диққати! Алоқа иншоотларини таъмирлаш бўйича режадаги профилактика ишлари 1998 йилнинг 22 июнигача Юнусобод даҳасининг 17-мавзесидеги 14, 15, 17, 18, 19-уйлар, 20-уйдан 30-уйгача маъназиде истикомат қилувчи 21/24-АТ абонентларида вақтинчалик алоқа бўлмайди.

Очик турдаги «Тошкент шаҳар телефон тармоғи» хиссасдорлик жамияти.

Учинчи Тошкент ЯРМАРКАСИ

САВДО—САНОАТ

ТОШКЕНТДАГИ ЎЗБЕКИСТОН БАДИЙИЙ АКАДЕМИЯСИНING

МАРКАЗИЙ КЎРГАЗМАЛАР ЗАЛИДА 15 ИЮНДАН 19 ИЮНГАЧА БЎЛИБ ЎТАДИ

Унинг ташкилотчилари — Тошкент шаҳар ҳокимлиги Товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси, Тошкент Халқаро Бизнес-Маркази. Кўп тармоқли ярмаркада иштирок этишга Ўзбекистон барча минтақалари ва шаҳарлари, ҳориждаги корхоналар тақлиф этилади.

Ярмаркада шаҳар корхоналарида ишлаб чиқарилаётган махсулотлар, хом ашё материаллари, инвестиция лойиҳалари, «Ноу-Хау» илмий ишланмалари бўш ишлаб чиқариш майдонлари, машина-ускуналар ва омборхоналардан биригаликда фойдаланиш бўйича тақлифлар, қурилиш тугалланмаган объектлар, кўчмас мулк намойиш этилади.

Ярмаркада намойиш этиладиган махсулотлар билан танишиш учун барча манфаатдор тузилмалар, юридик ва жисмоний шахслар тақлиф этилади.

Агар Сизни бизнинг тақлифимиз қизиқтириб қолган бўлса ва Сиз Учинчи Тошкент савдо-саноат ярмаркасида иштирок этиш ниятида бўлсангиз, қуйидаги телефонлар бўйича мурожаат этишингизни илтимос қиламиз:

Тел.: (371) 133-27-07, 136-33-31, (3712) 54-04-87, 55-56-33, Факс: (3712) 55-15-57.

ТОШКЕНТ ШАҲРИДАГИ ТЎЛОВАЛАР ТЎЛОВЧИЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

Йўл фондига ажратмалар ўтказиш учун «Узавтоўл» давлат концерни махсус ҳисобининг янги рақамларини эълон қиламиз:

— 1, 4 ва 0,5 фоизли ҳажмдаги ажратмалар тўлаш бўйича — 20204000900100011001;

— 2 фоизли ажратмалар ҳажмдаги тўловлар бўйича — 20204000900100011002

рақамлари орқали Ўзбекистон Республикаси Ташқи иқтисодий алоқалар миллий банкининг бош операциялар бўлимига мурожаат қилишингиз мумкин.

Маълумотлар учун телефонлар:

136-05-55, 136-06-55, 136-23-64, 137-26-32, 137-26-14, 136-09-89, 68-28-33.

● Иккита планли уй сотилади. Бир — 10 хона, 25 сотик ер, шундан 15 сотик исоҳқона. Иккинчиси — 6 хона, 16 сотик ер, барча шартларга эга. 3-автомобил олдиде. Қумарик, Зухрулла. Тел: 57-98-26, 54-32-94.

● Ҳаддан ташқари озишнингиз мумкин. Тел: 125-81-11.

Тошкент шаҳар дезинфекция станцияси маъмурияти ва жамоаси А. Икромов тумани дезинфекция станцияси бош шифокори Ф. Ф. Сиддиқовага онаси **МИНОВАРА** аянинг вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

